



Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
JEANA RICHARDA DE LA TOURA,
predstavljeni 13. januarja 2022¹

Zadeva C-569/20

IR

**Kazenski postopek,
ob udeležbi
Spetsializirana prokuratura**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Spetsializiran nakazaten sad
(specializirano kazensko sodišče, Bolgarija))

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Direktiva (EU) 2016/343 – Pravica biti navzoč na sojenju – Člena 8 in 9 – Zahteve v primeru obsodbe v nenavzočnosti – Pravica do novega sojenja – Beg obdolžene osebe – Nacionalna ureditev, ki izključuje obnovo kazenskega postopka, če je oseba, obsojena v nenavzočnosti, pobegnila, potem ko se je seznanila z obtožbami zoper njo v preiskovalni fazi postopka“

I. Uvod

1. Ali se lahko posamezniku, ki je bil obsojen v sodnem postopku, na katerem ni bil osebno navzoč, ker je pobegnil, prizna pravica do novega sojenja v skladu s členom 8(4), drugi stavek, in členom 9 Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku?²
2. To je v bistvu predmet vprašanj za predhodno odločanje, ki jih je predložilo Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija).
3. Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka zoper osebo IR, v katerem je bilo odločeno, da se ji sodi v nenavzočnosti. Čeprav je bil ta posameznik v predhodni preiskovalni fazi obveščen o obtožbah zoper njega, je pobegnil, tako da ni bil obveščen o pravnomočni obtožnici, datumu in kraju sojenja niti o posledicah izostanka.

¹ Jezik izvornika: francoščina.

² (UL 2016, L 65, str. 1).

4. Predložitveno sodišče se zato sprašuje o obsegu zahtev, ki jih zakonodajalec Unije določa v Direktivi(EU) 2016/343, da se zadnjenavedenemu zagotovi pravica do obrambe. Natančneje, želi ugotoviti, ali je mogoče izvršiti odločbo, izdano ob koncu sojenja brez navzočnosti v skladu s členom 8(2) in (3) te direktive, ali pa je, nasprotno, treba določiti ponovno sojenje v skladu s členom 8(4), drugi stavek, in členom 9 navedene direktive.

5. V teh sklepnih predlogih bom pojasnil, da čeprav je obveščanje obdolžene osebe o sojenju zaradi spoštovanja pravice do obrambe bistvena zahteva iz Direktive (EU) 2016/343, pa zakonodajalec Unije državam članicam kljub temu omogoča, da preučijo, koliko je bila ta zahteva izpolnjena v posameznem primeru. Zakonodajalec zadnjenavedene poziva, naj posebno pozornost namenijo ravnanju tako pristojnih nacionalnih organov, da te informacije zagotovijo, kot te osebe, da te informacije prejme.

6. V tem okviru bom predstavil razloge, zakaj člen 8(2) in (3) Direktive 2016/343, ki državam članicam dovoljuje, da izvršijo odločbo, izdano ob koncu sojenja brez navzočnosti obdolžene osebe, zajema položaj, v katerem nacionalno sodišče glede na vse konkretne okoliščine zadevnega položaja ugotovi, da kljub potrebni skrbnosti in prizadevanjem pristojnih nacionalnih organov, da obdolženo osebo obvestijo o sojenju in posledicah njenega izostanka, slednja zavestno in namerno ni izpolnila svojih obveznosti glede prejema teh informacij, da bi se izognila roki pravice. Pojasnil bom, da če nacionalno sodišče pride do teh ugotovitev, člen 8(4), drugi stavek, in člen 9 Direktive (EU) 2016/343 ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, v skladu s katero predlogu za ponovno sojenje ni bilo ugodeno, če je obdolžena oseba pobegnila, potem ko je bila v predhodni preiskovalni fazi obveščena o obtožbah zoper njo, vendar preden je bila seznanjena s pravnomočno obtožnico.

II. Pravni okvir

A. Direktiva 2016/343

7. Člen 1 Direktive 2016/343 določa skupna minimalna pravila o nekaterih vidikih domneve nedolžnosti v kazenskem postopku in pravici biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku.

8. V uvodnih izjavah 37 in 38 je navedeno:

„(37) Moralo bi biti mogoče, da sojenje, na podlagi katerega se lahko izda odločba [...] poteka brez navzočnosti osumljene ali obdolžene osebe, če je bila ta oseba obveščena o sojenju in je pooblastila odvetnika, ki ga je imenovala sama ali pa država, da jo zastopa na sojenju, in ki jo je zastopal.

(38) Pri ugotavljanju, ali je bil način obveščanja ustrezen za zagotovitev, da je oseba vedela za sojenje, bi bilo treba posebno pozornost po potrebi nameniti tudi prizadevanju javnih organov, da obvestijo zadevno osebo, ter prizadevanju zadevne osebe, da prejme informacije, ki so nanjo naslovljene.“

9. Člen 8 navedene direktive, naslovljen „Pravica biti navzoč na sojenju“, v odstavkih od 1 do 4 določa:

„1. Države članice zagotovijo, da imajo osumljene in obdolžene osebe pravico biti navzoče na sojenju.“

2. Države članice lahko določijo, da lahko sojenje, na podlagi katerega se lahko izda odločba, s katero se ugotovi, ali je osumljena ali obdolžena oseba kriva ali nedolžna, poteka brez navzočnosti te osebe, če:

- (a) je bila osumljena ali obdolžena oseba pravočasno obveščena o sojenju in o posledicah svojega izostanka; ali
- (b) osumljeno ali obdolženo osebo, ki je bila o sojenju obveščena, zastopa pooblaščen odvetnik, ki ga je imenovala osumljena ali obdolžena oseba ali država.

3. Odločba, sprejeta v skladu z odstavkom 2, se lahko izvrši zoper zadevno osumljeno ali obdolženo osebo.

4. Če države članice omogočajo sojenje brez navzočnosti osumljene ali obdolžene osebe, vendar ni mogoče izpolniti pogojev iz odstavka 2 tega člena, ker osumljene ali obdolžene osebe kljub razumnemu prizadevanju ni mogoče najti, države članice lahko določijo, da se odločba vseeno lahko izda in izvrši. Države članice v tem primeru zagotovijo, da so osumljene ali obdolžene osebe, ko so obveščene o odločitvi, zlasti v trenutku, ko so prijete, obveščene tudi o možnosti, da izpodbijajo to odločitev in da imajo pravico do novega sojenja ali drugega pravnega sredstva, v skladu s členom 9.“

10. Člen 9 navedene direktive, naslovljen „Pravica do novega sojenja“, določa:

„Če osumljene ali obdolžene osebe niso bile prisotne na svojem sojenju in pogoji iz člena 8(2) niso bili izpolnjeni, države članice zagotovijo, da imajo zadevne osebe pravico do novega sojenja ali drugega pravnega sredstva, ki omogoča, da se ponovno vsebinsko odloči o zadevi, vključno s preučitvijo novih dokazov, ter lahko privede do spremembe prvotne odločbe. V zvezi s tem države članice zagotovijo, da imajo te osumljene in obdolžene osebe pravico biti navzoče, učinkovito sodelovati v skladu s postopki po nacionalnem pravu in uveljavljati pravico do obrambe.“

B. Bolgarsko pravo

11. Člen 55(1) Nakazatelno-protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku, v nadaljevanju: NPK) določa:

„Obdolžena oseba ima naslednje pravice: [...] da sodeluje v kazenskem postopku [...]“

12. Člen 94(1) in (3) NPK določa:

„(1) Udeležba zastopnika je v kazenskem postopku obvezna, če:

[...]

8. se zadeva obravnava brez navzočnosti obdolžene osebe;

[...]

(3) Če je obvezno posredovanje zastopnika, pristojni organ za zastopnika imenuje odvetnika.“

13. Člen 247b(1) NPK določa:

„Kopija obtožnice se obdolženi osebi izroči na podlagi odredbe sodnika poročevalca. Z vročitvijo obtožnice je obdolžena oseba obveščena o datumu materialnega preizkusa obtožnice in o vprašanjih iz člena 248(1), o svoji pravici, da je na sojenju navzoča z odvetnikom po lastni izbiri, in o možnosti, da ji sodišče v primerih iz člena 94(1) dodeli odvetnika po uradni dolžnosti, ter o dejstvu, da se lahko zadeva obravnava in se ji sodi brez njene navzočnosti v skladu s členom 269.“

14. Člen 269 NPK določa:

„(1) Navzočnost obdolžene osebe na sojenju je obvezna, kadar je obtožena hudega kaznivega dejanja.

[...]

(3) Če to ne preprečuje razkritja objektivne resnice, se zadeva lahko obravnava brez navzočnosti obdolžene osebe, če:

1. ta ni na naslovu, ki ga je navedla, ali ga je spremenila, ne da bi o tem obvestila pristojni organ;
2. njeno stalno prebivališče v Bolgariji ni znano in ni bilo ugotovljeno niti z obsežno preiskavo;

[...]

4. je zunaj bolgarskega ozemlja in

- (a) njeno stalno prebivališče ni znano;

[...]“

15. Člen 423, od (1) do (3), NPK določa:

„1. Oseba, obsojena v nenavzočnosti, lahko v šestih mesecih od seznanitve s pravnomočno kazensko obsodbo ali od takrat, ko jo druga država članica dejansko izroči Republiki Bolgariji, predlaga obnovo kazenskega postopka iz razloga svoje nenavzočnosti v kazenskem postopku. Predlogu se ugodi, razen če je, prvič, obsojenec pobegnil potem, ko je bil v predkazenskem postopku obveščen o obtožbi, zaradi česar postopka iz člena 247b(1) ni mogoče izvršiti, ali drugič, se po izvršitvi navedenega postopka obsojenec ni udeležil obravnave brez opravičenega razloga.

2. Predlog ne odloži izvršitve kazenske obsodbe, razen če sodišče ne odloči drugače.

3. Postopek obnove kazenskega postopka se konča, če oseba, obsojena v nenavzočnosti, ne pride na obravnavo brez opravičenega razloga.“

16. Člen 425, odstavek 1, točka 1, NPK določa:

„Če sodišče meni, da je predlog za obnovo postopka utemeljen, lahko:

1. sodbo razveljavi [...] in zadevo vrne v ponovno obravnavo, pri čemer navede, na kateri stopnji naj se ponovna obravnava zadeve začne.“

III. Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

17. Spetsializirana prokuratura (specializirano državno tožilstvo, Bolgarija) je začelo kazenski pregon zoper osebo IR, obtoženo sodelovanja v hudodelski združbi, organizirani za storitev davčnih kaznivih dejanj, za katera je zagrožena kazen odvzema prostosti.

18. Obtožnica je bila osebi IR osebno vročena. Oseba IR je po vročitvi navedla naslov, na katerem je dosegljiva. Vendar je ni bilo mogoče najti, niti ko se je začela sodna faza kazenskega postopka niti ko jo je sodišče Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano državno tožilstvo) poskušalo pozvati na obravnavo. Poleg tega je pooblaščen odvetnik zavrnil, da jo zagovarja. Predložitveno sodišče je imenovalo zagovornika po uradni dolžnosti, ki pa z osebo IR ni vzpostavil stikov.

19. Ker je obtožnica vsebovala napake, je bila razglašena za nično, sodni postopek zoper osebo IR pa je bil posledično končan.³

20. Nato je bila izdana nova obtožnica in postopek se je obnovil. Niti ob tej priložnosti osebe IR kljub iskanju, pri katerem so pomagali tudi sorodniki, nekdanji delodajalci in ponudniki mobilnih storitev, ni bilo mogoče izslediti. Tako se zdi, da pristojni nacionalni organi v okviru novega sodnega postopka osebi IR zaradi pobega niso mogli vročiti nove obtožnice, vložene zoper njo, kljub ukrepom, ki so jih za to sprejeli.

21. Predložitveno sodišče meni, da je treba o zadevi odločiti brez navzočnosti osebe IR, o čemer se je razpravljalo na prvem naroku za glavno obravnavo. Vseeno navaja, da če bi bila oseba IR obsojena v nenavzočnosti, bo moralo v odločbi navesti postopkovna jamstva, ki jih ima navedena oseba na voljo po sojenju, in zlasti pravna sredstva, ki so ji na voljo, da se zagotovi upoštevanje Direktive (EU) 2016/343.

22. Glede pravilnosti sojenja brez navzočnosti kot tudi glede razpoložljivih pravnih sredstev naj bi obstajala nejasnost v zvezi s procesnimi jamstvi, do katerih mora biti zadevna stranka upravičena v položaju, kot je obravnavani, ko je po seznanitvi s prvo obtožnico in pred začetkom sodne faze kazenskega postopka pobegnila. Predložitveno sodišče poleg tega navaja, da ni izključeno, da bo oseba IR najdena in prijeta na ozemlju druge države članice ter predana bolgarskim organom na podlagi evropskega naloga za prijetje. Vprašanje obsega Direktive 2016/343 bi bilo torej treba preučiti ob upoštevanju člena 4a Okvirnega sklepa Sveta 2002/584/PNZ/z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami,⁴ kakor je bil spremenjen z Okvirnim sklepom Sveta 2009/299/PNZ z dne 26. februarja 2009.⁵

³ V skladu s sodno prakso Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče, Bolgarija) je treba nepravilen akt nadomestiti z novim aktom, pri čemer je treba poudariti, da sodišče ne more samo odpraviti bistvene kršitve postopka, ki jo je storil državni tožilec, temveč mora temu zadevo vrniti v ponovno obravnavo.

⁴ UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 34.

⁵ UL 2009, L 81, str. 24, v nadaljevanju: Okvirni sklep 2002/584.

23. V teh okoliščinah je Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 8(2)(b) Direktive [2016/343] v povezavi z njenimi uvodnimi izjavami od 36 do 39 in člen 4a(1)(b) Okvirnega sklepa [2002/584] v povezavi z njegovimi uvodnimi izjavami od 7 do 10 razlagati tako, da zajemata primer, v katerem je bil obtoženec obveščen o prvotni različici obtožnice, vložene zoper njega, nato pa zaradi njegovega pobega iz objektivnih razlogov ne more biti obveščen o sojenju in ga zastopa odvetnik, imenovan po uradni dolžnosti, s katerim nima stikov?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen:

Ali je s členom 9 v povezavi s členom 8(4), drugi stavek, Direktive [2016/343] ter členom 4a(3) v povezavi s členom 4(1)(d) Okvirnega sklepa [2002/584] združljiva nacionalna ureditev (člen 423(1) in (5) NPK), ki ne določa pravnega varstva zoper preiskovalne ukrepe, izvedene brez navzočnosti, in zoper obsodbo, izrečeno brez navzočnosti, če se obtoženec, potem ko je bil obveščen o prvotni obtožnici, skriva in zato ni mogel biti obveščen niti o datumu in kraju sojenja niti o posledicah njegovega izostanka?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen:

Ali ima člen 9 Direktive [2016/343] v povezavi s členom 47 [Listine Evropske unije o temeljnih pravicah], neposredni učinek?“

24. Evropska komisija je edina Sodišču predložila pisna stališča in odgovorila na vprašana, ki jih je postavilo Sodišče za pisni odgovor.

IV. Analiza

A. Dopustnost

25. Za preučitev predloga za sprejetje predhodne odločbe je treba najprej ugotoviti dopustnost prvega in drugega vprašanja za predhodno določanje.

26. Vsako od teh vprašanj ima dva dela. Prvi del se nanaša na razlago upoštevni določb Direktive 2016/343, drugi del pa na razlago določb Okvirnega sklepa 2002/584. Podobno kot Komisija menim, da razlaga določb tega okvirnega sklepa in zlasti njegovega člena 4a ni upoštevna za rešitev spora o glavni stvari. Z vidika dejanskega okvira, opredeljenega v predlogu za sprejetje predhodne odločbe namreč ugotavljam, da se spor, ki poteka pred predložitvenim sodiščem in v katerem je to pozvano, naj odloči, niti primarno niti podredno ne nanaša na vprašanje veljavnosti ali izvršitve evropskega naloga za prijetje. Razlaga določb iz člena 4a navedenega okvirnega sklepa, ki jo zahteva Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče), je dejansko hipotetičen problem, ker to sodišče navaja, da ni izključeno, da bo oseba IR najdena in prijeta na ozemlju druge države članice ter predana bolgarskim organom na podlagi evropskega naloga za prijetje.

27. V teh okoliščinah v skladu s sodno prakso Sodišča predlagam, naj prvo in drugo vprašanje za predhodno odločanje razglasi za nedopustni v delu, v katerem se nanašata na razlago Okvirnega sklepa 2002/584.⁶

B. Vsebinska presoja

28. S tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe je v bistvu Sodišče pozvano, naj ugotovi, v kolikšni meri ima lahko oseba, obsojena na podlagi sojenja, na katerem ni bila navzoča, v skladu s členom 9 Direktive 2016/343 pravico do ponovnega sojenja, če je ta oseba, potem ko ji je bila vročena pozneje razveljavljena obtožnica, pobegnila, tako da ni bila obveščena o pravnomočni obtožnici, sojenju ali posledicah svojega izostanka, na eni strani, in jo zastopa odvetnik, ki ga je imenovala država in s katerim nima nobenih stikov, na drugi strani.

29. Predložitveno sodišče svoja vprašanja naslavlja na Sodišče ob upoštevanju določb iz člena 423(1) NPK. Ta člen namreč določa načelo, da se ugotovi predlogu za obnovo kazenskega postopka, če ga oseba, ki je bila obsojena v nenavzočnosti, vložiti v šestih mesecih po tem, ko se je seznanila z obsodilno sodbo.⁷ Navedeni člen pa določa tudi izjeme od tega načela.⁸ Tako se lahko predlog za obnovo kazenskega postopka zavrne, če je obsojenec pobegnil po tem, ko je bil v fazi preiskave obveščen o obtožnici, vendar preden mu je vročena pravnomočna obtožnica. Predložitveno sodišče meni, da iz tega sledi, da se predlogu za novo sojenje ni ugodilo, če obdolžena oseba torej ni bila obveščena, da poteka predhodna obravnava, o možnosti, da jo zastopa odvetnik, ali o posledicah svojega izostanka.

30. Ker nobena določba Direktive 2016/343 jasno ne določa pravne ureditve, ki se uporablja za osebo na begu, in pravic, ki jih ima ob koncu sojenja, na katerem ni bila navzoča, predložitveno sodišče poziva Sodišče, naj ugotovi, ali je taka ureditev v skladu s to direktivo.

31. Sodišču zato predlaga, naj pojasni, ali je treba osebo, ki je v položaju, v kakršnem je oseba IR, šteti, kot da spada v pravno ureditev iz člena 8(2) in (3) Direktive 2016/343, v skladu s katero se lahko izvrši obsodba ob koncu sojenja, na katerem ta oseba ni bila navzoča (prvo vprašanje), ali pa v ureditev iz člena 8(4) in člena 9 te direktive, na podlagi katere bi morala ta oseba imeti pravico do ponovnega sojenja (drugo vprašanje).

32. Če sta ta sklopa pravil povezana, Sodišču predlagam, naj prvo in drugo vprašanje za predhodno odločanje preuči skupaj.

33. Analizo bom začel s preučitvijo členov 8 in 9 Direktive 2016/343, nato pa se bom, prvič, pri njej osredotočil na cilje, za katere si zakonodajalec Unije prizadeva v okviru te direktive, in drugič, na sodno prakso, ki jo je Evropsko sodišče za človekove pravice izoblikovalo glede upoštevanja člena 6(1) Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.⁹

⁶ Glej zlasti sodbi z dne 29. januarja 2013, Radu (C-396/11, EU:C:2013:39, točka 22 in navedena sodna praksa), in z dne 28. oktobra 2021, Komisija za protivođeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo (C-319/19, EU:C:2021:883, točka 24 in navedena sodna praksa).

⁷ Na podlagi člena 425(1), točka 1, NPK lahko obnova kazenskega postopka privede do razveljavitve obsodilne sodbe in vrnitve zadeve v ponovno vsebinsko obravnavo na stopnji, na kateri sodišče navede, naj se začne ponovna obravnava.

⁸ Predlog se lahko zavrne v dveh vrstah položajev. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe spada v prvi primer. Drugi primer je primer, pri katerem je bila obsojencu vročena pravnomočna obtožnica in ta brez upravičenega razloga ni bil navzoč na obravnavi.

⁹ Podpisane v Rimu, 4. novembra 1950, v nadaljevanju: EKČP.

1. Besedna analiza člena 8(2) in (4) ter člena 9 Direktive 2016/343

34. Potem ko je zakonodajalec Unije potrdil načelo, da imajo obdolžene osebe pravico, da so navzoče na sojenju, državam članicam dovoljuje, da določijo postopke za sojenje osebam brez njihove navzočnosti. Tako lahko države članice na podlagi člena 8(2) in (3) Direktive 2016/343 določijo, da sojenje poteka brez navzočnosti obdolžene osebe in da se izvrši odločba, sprejeta ob koncu sojenja. Te določbe temeljijo na predpostavki, da je bila ta oseba obveščena o datumu in kraju sojenja, tako da se šteje, da se je prostovoljno in nedvoumno odpovedala pravici do navzočnosti na sojenju.

35. Kot bom dokazal, iz členov 8 in 9 te direktive namreč izhaja, da se osebe, obsojene na sojenju, na katerem niso bile navzoče, delijo v dve kategoriji. Prva kategorija so osebe, za katere se je mogoče prepričati, da so bile ali so lahko bile obveščene o datumu in kraju sojenja, druga kategorija pa so preostale osebe. Osebe, ki spadajo v drugo kategorijo, imajo pravico do novega sojenja, medtem ko osebe iz prve kategorije te pravice nimajo. Zakonodajalec Unije za zavrnitev novega sojenja navaja dva pogoja.¹⁰

36. Prvi pogoj, določen v členu 8(2)(a) Direktive 2016/343, se nanaša na obvestitev obdolžene osebe. Ta bi morala biti pravočasno obveščena o sojenju in o posledicah svojega izostanka. Drugače povedano, ta oseba bi morala biti obveščena, da se lahko odločitev o krivdi ali nedolžnosti sprejme zoper njo, če ni navzoča na sojenju.

37. Drug pogoj, ki je določen v členu 8(2)(b) te direktive, se nanaša na to, da obdolženo osebo zastopa odvetnik. Nanaša se na primer, pri katerem je oseba, ki je bila obveščena o sojenju, namerno izbrala, da jo zastopa pravni svetovalec, namesto da bi bila osebno navzoča na sojenju.¹¹ To načeloma dokazuje, da se je odpovedala osebni navzočnosti na svojem sojenju, obenem pa si je zagotovila pravico do obrambe. Evropsko sodišče za človekove pravice meni, da se pravica vsakega obtoženca do dejanskega zastopanja po odvetniku, ki se mu ga po potrebi postavi po uradni dolžnosti, uvršča med temeljne elemente poštenega sojenja. Obtoženec tega upravičenja ne izgubi zgolj zaradi nenavzočnosti na obravnavi. Za pravičnost kazenskega sistema je ključnega pomena, da nenavzočnost obtoženca na sojenju ni kaznovana s tem, da se mu odreče pravica do pomoči zagovornika tako na prvi stopnji kot v postopku s pritožbo.¹²

38. Na prvem mestu ugotavljam, da mora biti za izpolnitev vsakega od teh pogojev obdolžena oseba obveščena o sojenju. Spoštovanje te obveznosti je torej bistveno za izvršitev obsodilne obsodbe, sprejete ob koncu sojenja, na katerem ta oseba ni bila navzoča.

39. Na drugem mestu ugotavljam, da neizpolnitev te obveznosti obveščanja privede do uporabe pravil iz člena 8(4) in člena 9 Direktive 2016/343, saj morajo tako pristojni nacionalni organi zagotoviti, da ima obdolžena oseba pravico do ponovnega sojenja. Kot je razvidno iz teh členov,¹³ so določbe iz člena 8, od (2) do (4), ter določbe iz člena 9 te direktive strukturirane tako, da tvorijo skladno celoto, pri čemer informacije, zagotovljene tej osebi, pomenijo „kritično točko“ v eni ali drugi ureditvi.

¹⁰ Glej tudi uvodno izjavo 35 navedene direktive.

¹¹ Glej tudi uvodno izjavo 37 Direktive 2016/343.

¹² Glej v zvezi s tem sodbi ESČP z dne 13. februarja 2001, Krombach proti Franciji (CE:ECHR:2001:0213JUD002973196, točka 89), in z dne 1. marca 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točka 91).

¹³ Določbe, ki se nanašajo na pravico do ponovnega sojenja, se uporabljajo le, če „ni mogoče izpolniti pogojev iz [člena 8(2)][.] ker osumljene ali obdolžene osebe kljub razumnemu prizadevanju ni mogoče najti“ (člen 8(4) ali „če pogoji iz člena 8(2) [niso] izpolnjeni“ (člen 9).

40. Obseg pravice do novega sojenja je torej opredeljen v členu 9 navedene direktive.

41. Zakonodajalec Unije glede oblike ponovnega sojenja prepušča državam članicam, da določijo sistem pravnih sredstev in postopkov, ki omogočajo zagotovitev spoštovanja pravice do obrambe oseb, obsojenih v nenavzočnosti. To je popolnoma v skladu z vidika minimalnih pravil, uvedenih z Direktivo 2016/343,¹⁴ saj ta ni popoln in izčrpen instrument, ki bi določal vse pogoje za sprejetje sodne odločbe.¹⁵ Izbira teh načinov spada v procesno avtonomijo držav članic in se izvaja glede na posebnosti njihovih pravnih sistemov.

42. V zvezi s področjem uporabe tega ponovnega sojenja pa zakonodajalec Unije državam članicam nalaga natančne in nedvoumne obveznosti. Od zadnjenavedenih namreč zahteva, da vzpostavijo postopek, ki omogoča, da se ponovno vsebinsko odloči o zadevi, vključno s preučitvijo novih dokazov, ter lahko privede do spremembe prvotne odločbe. Zakonodajalec nato od držav članic zahteva, da zagotovijo, da bo imela obdolžena oseba na podlagi tega novega pravnega sredstva pravico biti navzoča in učinkovito sodelovati v postopku, ki iz tega izhaja, v skladu s postopki nacionalnega prava, ter da bo lahko uveljavljala pravico do obrambe.

43. Zakonodajalec Unije tukaj vključuje temeljne zahteve ponovnega sojenja, ki jih je oblikovalo Evropsko sodišče za človekove pravice in sem jih predstavil v točkah 66 in 67 teh sklepnih predlogov.¹⁶

44. Po tej preučitvi Direktive 2016/343 ugotavljam, da položaj, pri katerem obdolžena oseba ni bila obveščena o sojenju ali posledicah izostanka, *a priori* ne spada na področje uporabe določb iz člena 8(2) te direktive, temveč določb iz člena 8(4) te direktive.

45. Vendar še vedno obstaja „sivo območje“ glede položaja oseb, ki niso bile obveščene o sojenju iz razloga, ki ni odvisen od njih. Vprašanje, na katero je treba zdaj odgovoriti, je zlasti, ali je mogoče to razlago uporabiti takrat, kadar obdolžena oseba ni mogla biti obveščena niti o sojenju niti o posledicah svojega izostanka, ker je pobegnila.

46. Drugače povedano, ali je nameraval zakonodajalec Unije izpolnitev obveznosti obveščanja določiti kot absolutno zahtevo, neodvisno od ravnanja obdolžene osebe in zlasti od razlogov, iz katerih te osebe kljub prizadevanjem pristojnih nacionalnih organov ni bilo mogoče najti? Ali zakonodajalec Unije od držav članic zahteva, da določijo novo sojenje vsakič, ko obdolžena oseba pobegne?

47. Iz razlogov, ki jih bom zdaj navedel, o tem nisem prepričan.

48. Na prvem mestu, iz uvodne izjave 36 Direktive 2016/343 izhaja, da obveznost pristojnih nacionalnih organov obvestitve osumljene ali obdolžene osebe o sojenju pomeni, da se ta oseba bodisi vabi osebno bodisi se ji kako drugače zagotovijo uradne informacije o datumu in kraju sojenja, in sicer na način, ki omogoča, da oseba ve za sojenje. Zakonodajalec Unije tu vključuje tudi sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, v skladu s katero se lahko šteje, da se je obtoženec s svojim ravnanjem implicitno odpovedal pravici do sodelovanja pri sojenju, le če je

¹⁴ Glej člen 1 in uvodne izjave od 2 do 4 in 9 te direktive.

¹⁵ Glej sodbo z dne 19. septembra 2018, Milev (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, točke od 45 do 47).

¹⁶ Evropsko sodišče za človekove pravice tudi meni, da EKČP državam pogodbenicam dopušča precejšnjo svobodo pri izbiri sredstev, ki njihovim pravosodnim sistemom omogočajo izpolnjevanje zahtev iz člena 6 te konvencije, vendar le če so sredstva nacionalnega prava učinkovita, če se obdolžena oseba niti ni odpovedala pravici biti navzoča na sojenju in pravici do obrambe niti se ni nameravala izogniti roki pravice. Glej za ponazoritev sodbo ESČP z dne 14. junija 2001, Medenica proti Švici (CE:ECHR:2001:0614JUD002049192, točka 55).

dokazano, da je lahko razumno predvidel posledice svojega ravnanja v zvezi s tem.¹⁷ Nacionalna sodišča morajo zato izkazati potrebno skrbnost in obtoženca ustrezno pozvati,¹⁸ kar pomeni, da je ta oseba o obravnavi obveščena tako, da je seznanjena ne le z datumom, uro in krajem obravnave, temveč ima tudi dovolj časa za pripravo obrambe in prihod na sodišče.¹⁹

49. Vendar pa iz uvodne izjave 38 Direktive 2016/343 izhaja, da sta lahko način obveščanja in zlasti njegova ustreznost predmet nadzora. Zakonodajalec Unije namreč poudarja, da „[p]ri ugotavljanju, ali je bil način obveščanja ustrezen za zagotovitev, da je oseba vedela za sojenje, bi bilo treba posebno pozornost po potrebi nameniti tudi prizadevanju javnih organov, da obvestijo zadevno osebo, ter prizadevanju zadevne osebe, da prejme informacije, ki so nanjo naslovljene.“

50. Iz tega sklepam, da lahko države članice torej za vsak primer posebej preučijo način in okoliščine, v katerih so bile informacije sporočene obdolženi osebi. Uporaba izrazov „po potrebi“ in „tudi“ po mojem mnenju kaže na to, da lahko države članice poleg dejavnikov, povezanih z naravo, obliko ali vsebino akta, s katerim so bile informacije sporočene, upoštevajo tudi druge dejavnike. Menim, da zakonodajalec Unije s tem, da od slednjih zahteva, da namenijo „posebno pozornost“ skrbnosti, ki so jo pri sporočanju oziroma prejemanju informacij izkazali tako nacionalni organi kot obdolžena oseba, poudarek daje na ravnanje vsake stranke v kazenskem postopku.

51. Po mojem mnenju morajo države članice beg obdolžene osebe upoštevati v okviru te preučitve. Čeprav je ta pojem naveden v uvodni izjavi 39 Direktive 2016/343, pa v okviru te direktive ni opredeljen. Kljub temu iz splošnega pomena izhaja, da je „beg“ zlasti vedenje, s katerim se oseba izogne, reši ali se poskuša izogniti temu, kar je boleče, obremenjujoče ali nevarno.²⁰

52. Zato menim, da je treba razlikovati med dvema primeroma oseb na begu.

53. V prvem primeru obdolžena oseba kljub potrebni skrbnosti in prizadevanjem nacionalnih organov, da jo obvestijo o datumu in kraju sojenja ter posledicah njenega izostanka, o teh informacijah ni bila obveščena, ker premišljeno in namerno ni izpolnila svojih obveznosti glede obveščanja o sojenju, da bi se izognila roki pravice. V tem primeru, ko naj bi nacionalni organi sprejeli vse potrebne ukrepe za obveščanje obdolžene osebe, ta pa naj bi s svojim ravnanjem nasprotovala posredovanju teh informacij, menim, da bi morale države članice imeti možnost izvršiti obsodilno sodbo v skladu določbami člena 8(3) Direktive (EU) 2016/343 in novo sojenje zavrniti.

54. V drugem primeru pa obdolžena oseba, nasprotno, ni bila obveščena o datumu in kraju sojenja iz zelo različnih razlogov, na katere ni mogla vplivati, ali pa so povezani z utemeljenimi razlogi, kot sta njena izključenost ali tudi ranljivost. V takem primeru, kadar neizpolnitev obveznosti obveščanja ni posledica premišljene in namerne kršitve obveznosti obdolžene osebe, bi morale države članice zagotoviti, da ima ta oseba pravico do novega sojenja v skladu z načeli iz člena 8(4), drugi stavek, in člena 9 Direktive 2016/343.

¹⁷ Glej zlasti sodbe ESČP z dne 1. marca 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točki 87 in 89); z dne 24. aprila 2012, Haralampiev proti Bolgariji (CE:ECHR:2012:0424JUD002964803, točka 33), in z dne 22. maja 2012, Idalov proti Rusiji (CE:ECHR:2012:0522JUD000582603, točka 173).

¹⁸ Glej v zvezi s tem sodbi ESČP z dne 12. februarja 1985, Colozza proti Italiji (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, točka 32), in z dne 12. junija 2018, M. T. B. proti Turčiji (CE:ECHR:2018:0612JUD004708106, točke od 49 do 53).

¹⁹ Glej za ponazoritev sodbo ESČP z dne 28. avgusta 2018, Vyacheslav Korchagin proti Rusiji (CE:ECHR:2018:0828JUD001230716, točka 65).

²⁰ Glej slovar Larousse Francoske akademije.

55. Za razlikovanja med osebami na begu predlagam, da nacionalno sodišče opravi popoln preizkus vseh okoliščin zadeve.

56. Tako mora preveriti, ali so nacionalni organi izkazali potrebno skrbnost pri prizadevanjih, da obdolženo osebo obvestijo, zagotovijo njeno navzočnost pred sodiščem in da jo najdejo, pri čemer je treba v tem okviru upoštevati naravo in obseg obveznosti te osebe, da prejme informacije v zvezi s sojenjem. Nacionalno sodišče mora po potrebi imeti možnost, da na podlagi natančnih in objektivnih dejstev zadeve nedvoumno dokaže, da je zadevna oseba bila seznanjena z vrsto in razlogi za obtožbe zoper njo ter da premišljeno in namerno ni izpolnila svojih obveznosti, da bi lahko bila obveščena o sojenju, na primer, da je navedla napačen naslov, ali da kljub ustreznim navodilom ni sporočila spremembe naslova.

57. Razlaga določb člena 8(2) Direktive (EU) 2016/343, ki jo predlagam, po mojem mnenju ne ogroža ciljev zakonodajalca Unije.²¹

2. Teleološka analiza Direktive 2016/343

58. Naj spomnim, da je namen Direktive 2016/343 določiti skupna minimalna pravila v zvezi s pravico biti navzoč na sojenju, da bi se okrepila vzajemno priznavanje in zaupanje držav članic v kazenskopravne sisteme drugih držav članic.²² Naj opozorim tudi, da v skladu s sodno prakso Sodišča ta direktiva ni popoln in izčrpen instrument, katerega namen naj bi bil *določiti vse pogoje za sprejetje sodne določbe*.²³ Čeprav torej zakonodajalec Unije od držav članic zahteva, da za zagotovitev spoštovanja pravice do obrambe oseb, ki so bile obsojene v nenavzočnosti, zagotovijo ponovno sojenje, dosega ciljev navedene direktive ne pomeni nujno pravice teh zadnjenavedenih do novega sojenja v vseh primerih.

59. Kot je Sodišče razsodilo v sklepu z dne 14. januarja 2021, UC in TD (Formalne pomanjkljivosti obtožnice),²⁴ je naloga nacionalnega sodišča, da „zagotovi pravično ravnotežje med spoštovanjem pravice do obrambe na eni strani ter potrebo po zagotovitvi učinkovitosti pregona in izvedbi postopka v razumnem roku na drugi strani“.²⁵ Vendar bi tako strogo pojmovanje pravice do poštenega sojenja, ki bi sistematično zahtevalo možnost ponovnega sojenja tudi takrat, kadar pristojni nacionalni organi dejansko ne morejo obvestiti obdolžene osebe o sojenju, ker je pobegnila ter premišljeno in namerno ne izpolnjuje svojih obveznosti glede prejema teh informacij, lahko spodbudilo zlorabe prava in postopka nekaterih obdolženih oseb, ki upajo, da bodo lahko uveljavljale prekoračitev razumnega roka ali zastaranje kazenskega pregona, kar bi povzročilo zamude pri izvajanju sodne oblasti, malodušje žrtev, ki morajo včasih nositi moralne in finančne stroške več obravnav, in celo odrekanje sodnega varstva.

60. Pravila iz člena 8, od (2) do (4), in člena 9 Direktive 2016/343 morajo torej omogočiti pravično ravnotežje med na eni strani učinkovitostjo pregona in učinkovitim izvajanjem sodne oblasti, tako da se državam članicam omogoči, da izvršijo odločbo zoper osebo, ki je s kršitvijo svojih obveznosti onemogočila, da bi jo pristojni nacionalni organi obvestili o sojenju in bi se tako

²¹ Glej sodbo z dne 13. februarja 2020, Spetsializirana prokuratura (Obravnava v nenavzočnosti obdolženca) (C-688/18, EU:C:2020:94, točka 29 in navedena sodna praksa).

²² Glej člen 1 ter uvodne izjave od 2 do 4, 9 in 10 Direktive 2016/343.

²³ Glej v tem smislu sodbo z dne 19. septembra 2018, Milev (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, točke od 45 do 47).

²⁴ C-769/19, neobjavljena, EU:C:2021:28.

²⁵ Točka 45 in navedena sodna praksa.

izognila roki pravice, in na drugi strani pravico do ponovnega sojenja zaradi zagotovitve pravice do obrambe osebe, ki se niti ni nameravala odpovedati pravici biti navzoča na sojenju in pravici do obrambe niti ni imela namena izogniti se roki pravice.

61. Razlaga, ki jo predlagam, spada v okvir sodne prakse, ki jo je Evropsko sodišče za človekove pravice razvilo glede upoštevanja člena 6(1) EKČP.

3. *Analiza sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice*

62. Sodišče je v sodbi z dne 13. februarja 2020, Spetsializirana prokuratura (Obravnava v nenavzočnosti obdolženca),²⁶ opozorilo na razloge, iz katerih je treba upoštevati sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, ki se nanaša na spoštovanje pravice biti navzoč na sojenju v okviru razlage določb iz Direktive 2016/343.²⁷ Zakonodajalec Unije je namreč v uvodnih izjavah 11, 13, 33, 45, 47 in 48 te direktive jasno navedel svojo voljo okrepiti in zagotoviti učinkovito uporabo pravice do poštenega sojenja v kazenskem postopku, s tem ko je v pravo Unije vključil sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice glede upoštevanja člena 6(1) EKČP.

63. Evropsko sodišče za človekove pravice je v zvezi s tem členom odločilo, da je beg osebe dovolj resen, če ta oseba ve, da zoper njo poteka kazenski postopek in je seznanjena z vrsto in razlogi za obtožbo, ter ne namerava biti navzoča na sojenju ali se namerava izogniti pregonu.²⁸

64. V tem okviru Sodišče sklepa v dveh fazah.

65. V prvi fazi Evropsko sodišče za človekove pravice ugotavlja, ali je bilo na podlagi objektivnih in upoštevanih dejstev dokazano, da se je obdolžena oseba odpovedala pravici biti navzoča na sojenju in pravici do obrambe ali da se je nameravala izogniti roki pravice. Sodišče v zvezi s tem od nacionalnih sodišč zahteva, da izkažejo potrebno skrbnost tako, da obdolženi osebi osebno vročijo obtožnice zoper njo in jo ustrezno pozovejo.²⁹ Če uradno obvestilo ni bilo vročeno, lahko po mnenju navedenega sodišča nekatera dejstva in ugotovitve zadostujejo, da se nedvoumno dokaže, da obdolžena oseba ve, da je zoper njo uveden kazenski postopek, in je seznanjena z vrsto in razlogi za obtožbe ter ne namerava biti navzoča na sojenju, ali da se namerava izogniti pregonu.³⁰ Sodišče v tem okviru preuči, ali so pristojni nacionalni organi izkazali potrebno skrbnost pri svojih prizadevanjih, da bi našli obdolženo osebo in jo obvestili o kazenskem

²⁶ C-688/18, EU:C:2020:94.

²⁷ Glej točki 34 in 35 te sodbe.

²⁸ Glej sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 1. marca 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točke od 98 do 101).

²⁹ Glej opombo 18 teh sklepni predlogov. Evropsko sodišče za človekove pravice meni, da na tako odpoved ni mogoče sklepati niti iz nejasne in neuradne seznanjenosti (glej zlasti sodbo ESČP z dne 23. maja 2006, Kounov proti Italiji (CE:ECHR:2006:0523JUD002437902, točka 47)), niti zgolj iz domneve ali zgolj iz statusa osebe na begu (glej sodbo ESČP z dne 12. februarja 1985, Colozza proti Italiji (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, točka 28)).

³⁰ Glej sodbe ESČP z dne 1. marca 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točke od 98 do 101); z dne 23. maja 2006, Kounov proti Bolgariji (CE:ECHR:2006:0523JUD002437902, točka 48); z dne 26. januarja 2017, Lena Atanasova proti Bolgariji (CE:ECHR:2017:0126JUD005200907, točka 52), in z dne 2. februarja 2017, Ait Abbou proti Franciji (CE:ECHR:2017:0202JUD004492113, točke od 62 do 65).

postopku,³¹ zlasti z izvajanjem ustreznih preiskav.³² To sodišče je v sodbi z dne 11. oktobra 2012, Abdelali proti Franciji³³ tako opozorilo, da zgolj odsotnost pritožnika iz kraja njegovega običajnega prebivališča ali doma njegovih staršev ne zadostuje za ugotovitev, da je bil pritožnik seznanjen s pregonom in sojenjem zoper njega ter da je „na begu“.

66. Če te ugotovitve ne zadostujejo, Evropsko sodišče za človekove pravice v drugi fazi preuči, v kolikšni meri je bila obdolženi osebi z gotovostjo zagotovljena možnost, da je navzoča na novem sojenju.³⁴ Navedeno sodišče meni, da je obveznost zagotoviti obtožencu pravico do navzočnosti v sodni dvorani – bodisi v prvem postopku proti njemu bodisi v novem sojenju – eden od bistvenih elementov člena 6 EKČP. V nasprotnem primeru bi se kazenski postopek obravnaval kot „očitno v nasprotju z določbami člena 6 [EKČP]“, ali kot „očitno odrekanje sodnega varstva“.³⁵

67. Evropsko sodišče za človekove pravice tako zahteva, da se obdolženi osebni omogoči nova presoja utemeljenosti dejanskih in pravnih elementov obtožb zoper njo, ki jo opravi sodišče „s polnimi pooblastili“ in v njeni navzočnosti,³⁶ kar ji zagotavlja vsa jamstva poštenega sojenja iz člena 6 EKČP. Vseeno pa državam pogodbenicam dopušča „precejšnjo svobodo pri izbiri sredstev, ki njihovim pravosodnim sistemom omogočajo izpolnjevanje zahtev [tega člena]“, če „so sredstva, ki jih zagotavlja nacionalno pravo, učinkovita, če se obtoženec niti ni odpovedal pravici biti navzoč na sojenju in pravici do obrambe niti se ni nameraval izogniti roki pravice“.³⁷

68. Tako predstavljena načela je Evropsko sodišče za človekove pravice uporabilo v sodbi z dne 26. januarja 2017, Lena Atanasova proti Bolgariji.³⁸ V zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, je bilo navedenemu sodišču postavljeno vprašanje, ali je Varhoven kasationsen sad (vrhovno kasacijsko sodišče) kršilo člen 6(1) EKČP s tem, da je na podlagi člena 423(1) NPK – navedenega v tem predlogu za sprejetje predhodne odločbe – zavrnilo predlog za obnovo kazenskega postopka, ki ga je vložila pritožnica na begu, ker se je poskušala izogniti roki pravice in si je s svojim krivdnim ravnanjem sama onemogočila biti navzoča na sojenju v kazenskem postopku.³⁹

69. Evropsko sodišče za človekove pravice je razsodilo, da ta zavrnitev ni pomenila takšne kršitve, saj se je obtoženka zavestno in veljavno implicitno odpovedala pravici biti osebno navzoča pred sodišči, ki jo zagotavlja člen 6(1) EKČP. To sodišče je predhodno ugotovilo, da je bila pritožnica ustrezno obveščena o obstoju kazenskega postopka zoper njo in obtožbah, ki jo bremenijo, ter je potrdila dejstva in izjavila, da je pripravljena podati podrobna pojasnila in se pogajati o pogojih svoje obsodbe. Navedeno sodišče je tudi ugotovilo, da ji poziva na zaslišanje ni bilo mogoče vročiti, ker je spremenila naslov stalnega prebivališča in o tem ni obvestila pristojnih organov.

³¹ Evropsko sodišče za človekove pravice je v sodbi z dne 12. februarja 1985, Carozzo proti Italiji (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, točka 28), poudarilo, da ugotovljen položaj „ni združljiv s skrbnostjo, ki jo morajo izvajati države pogodbenice, da bi zagotovile učinkovito izvrševanje pravic, ki jih zagotavlja člen 6 [EKČP].“ To sodišče je v sodbi z dne 12. junija 2018 M. T. B. proti Turčiji (CE:ECHR:2018:0612JUD004708106, točke od 51 do 54), razsodilo, da sodišče, ki odloča o glavni stvari, ni izkazalo potrebne skrbnosti pri iskanju pritožnika, saj se je omejilo le na vročitev odločbe v skladu z določbami nacionalnega prava. Navedeno sodišče meni, da sama taka vročitev ne zadostuje, da državo odveže obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 6 EKČP.

³² Glej sodbo ESČP z dne 12. februarja 1985, Colozza proti Italiji (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, točka 28).

³³ CE:ECHR:2012:1011JUD004335307, točka 54.

³⁴ Glej sodbi ESČP z dne 12. februarja 1985, Colozza proti Italiji (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, točka 29), in z dne 1. marca 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točka 101, zadnji del).

³⁵ Glej sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 1. marca 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točka 84), in z dne 12. junija 2018, M. T. B. proti Turčiji (CE:ECHR:2018:0612JUD004708106, točka 61).

³⁶ Glej sodbo ESČP z dne 12. februarja 1985, Colozza proti Italiji (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, točki 31 in 32).

³⁷ Glej sodbo ESČP z dne 14. junija 2001, Medenica proti Švici (CE:ECHR:2001:0614JUD002049192, točka 55). Glej tudi sodbi ESČP z dne 12. februarja 1985, Colozza proti Italiji (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, točka 30), in z dne 1. marca 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točka 82).

³⁸ CE:ECHR:2017:0126JUD005200907.

³⁹ Glej točki 27 in 28 te sodbe.

Razsodilo je, da so poleg tega nacionalni organi vložili razumen trud v to, da bi obdolženi osebi zagotovili navzočnost na sojenju. V tej zadevi so organi to osebo najprej poskušali pozvati na naslovu, ki ga je navedla, preden so jo začeli iskati, nato pa so jo iskali na znanih naslovih ali v zaporih ter se nazadnje tudi prepričali, da ni zapustila nacionalnega ozemlja.⁴⁰

70. Nasprotno pa Evropsko sodišče za človekove pravice v sodbi z dne 23. maja 2006, Kunov proti Bolgariji ni prišlo do take ugotovitve.⁴¹ Sodišče je v tej sodbi namreč ugotovilo kršitev člena 6(1) EKČP, ker je bila pritožniku, ki je bil obsojen v nenavzočnosti odvzeta pravica do obnove kazenskega postopka, ne da bi organi dokazali, da se je nedvoumno odpovedal pravici biti navzoč na sojenju. Navedeno sodišče je v navedeni sodbi ugotovilo, da je bila obdolžena oseba zaslišana glede očitanih dejanj, vendar ni bila osebno obveščena o uvedbi preiskave. Menilo je, da pritožnik ni bil obveščen o obtožbah zoper njega, zato v predloženih dokaznih elementih ni bilo ničesar, kar bi dokazovalo, da je bil seznanjen z začetkom pregona, začetkom postopka sojenja ali datumom sojenja. Menilo je, da je pritožnik po tem, ko ga je policija zaslišala o dejstvih, lahko le domneval, da bo uveden kazenski postopek, vendar pa nikakor ni mogel natančno vedeti, kakšen obtožbe ga bodo bremenile.⁴²

71. Ugotavljam, da si Evropsko sodišče za človekove pravice torej tudi prizadeva zagotoviti ravnotežje med spoštovanjem pravice do obrambe osebe, ki ni bila navzoča na sojenju, in potrebo po zagotovitvi učinkovitosti kazenskega postopka v primerih, ko je oseba nedvoumno izrazila željo, da se mu izogne.

72. Glede na vse te preudarke Sodišču predlagam, naj odloči, da člen 8(2) in (3) Direktive 2016/343, zajema položaj, v katerem nacionalno sodišče glede na vse konkretne okoliščine zadevnega položaja ugotovi, da kljub potrebni skrbnosti in prizadevanjem pristojnih nacionalnih organov, da obdolženo osebo obvestijo o sojenju in posledicah njenega izostanka, zadnjenavedena preišljeno in namerno ni izpolnila svojih obveznosti glede prejema teh informacij, da bi se izognila roki pravice.

73. V okviru te preučitve mora nacionalno sodišče določiti naravo in obseg obveznosti obdolžene osebe, da je obveščena, ter po potrebi na podlagi natančnih in objektivnih dejstev nedvoumno dokazati, da je ta bila seznanjena z vrsto in razlogi za obtožbe zoper njo, ter da je zavestno in namerno pobegnila.

74. Če nacionalno sodišče pride do zgornjih ugotovitev, je treba člen 8(4), drugi stavek, in člen 9 Direktive (EU) 2016/343 razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, v skladu s katero predlogu za ponovno sojenje ni bilo ugodeno, če je obdolžena oseba pobegnila, potem ko je bila v predhodni preiskovalni fazi obveščena o obtožbah zoper njo, vendar preden je bila seznanjena s pravnomočno obtožnico.

⁴⁰ Glej točki 52 in 53 navedene sodbe.

⁴¹ CE:ECHR:2006:0523JUD002437902, točke 32, 49, 53 in 54. Glej tudi vodilno sodbo ESČP z dne 1. marca 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točka 100), v kateri je to sodišče razsodilo, da takšne okoliščine niso bile dokazane zaradi odsotnosti objektivnih elementov, razen odsotnosti obtoženca z njegovega običajnega prebivališča, saj so nacionalni organi izhajali iz domneve, da je bil pritožnik vpleten v kaznivo dejanje, katerega je bil obtožen ali zanj odgovoren. To sodišče je enak pristop uporabilo v sodbi z dne 28. septembra 2006, Hu proti Italiji (CE:ECHR:2006:0928JUD000594104, točke od 53 do 56).

⁴² Evropsko sodišče za človekove pravice je v sodbi z dne 1. marca 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točka 85), vseeno razsodilo, da je ponovni začetek teka roka za vložitev pritožbe zoper obsodbo v nenavzočnosti z možnostjo, da je obdolžena oseba navzoča na obravnavi na drugi stopnji in da zahteva izvedbo novih dokazov, pomenila možnost nove dejanske in pravne odločitve o utemeljenosti obtožbe, zaradi česar je bilo mogoče sklepati, da je bil postopek v celoti pošten.

75. Glede na odgovor, ki ga predlagam na prvo in drugo vprašanje za predhodno odločanje, ki ju je treba obravnavati skupaj, po mojem mnenju na tretje vprašanje za predhodno odločanje ni treba odgovoriti.

V. Predlog

76. Glede na vse zgornje preudarke Sodišču predlagam, naj na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je postavilo Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) odgovori:

1. Člen 8(2) in (3) Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku je treba razlagati tako, da zajema položaj, v katerem nacionalno sodišče glede na vse konkretne okoliščine zadevnega položaja ugotovi, da kljub potrebni skrbnosti in prizadevanjem pristojnih nacionalnih organov, da obdolženo osebo obvestijo o sojenju in posledicah njenega izostanka, ta preišljeno in namerno ni izpolnila svojih obveznosti glede prejema teh informacij, da bi se izognila roki pravice.
2. V okviru te preučitve mora nacionalno sodišče določiti naravo in obseg obveznosti obdolžene osebe, da je obveščena ter po potrebi na podlagi natančnih in objektivnih dejstev nedvoumno dokazati, da je ta bila seznanjena z vrsto in razlogi za obtožbe zoper njo, ter da je zavestno in namerno pobegnila.
3. Če nacionalno sodišče poda zgornje ugotovitve, je treba člen 8(4), drugi stavek, in člen 9 Direktive (EU) 2016/343 razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, v skladu s katero predlogu za ponovno sojenje ni bilo ugodeno, če je obdolžena oseba pobegnila, potem ko je bila v predhodni preiskovalni fazi obveščena o obtožbah zoper njo, vendar preden je bila seznanjena s pravnomočno obtožnico.